

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»

(протокол 7 від « 13 » травня 2026 р.)

Голова приймальної комісії Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ

ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО

вступного іспиту

на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»

Голова предметної комісії
професор Наталія КОРЖЕНІВСЬКА

м. Кам'янець – Подільський-2026

Розробники:

КОРЖЕНІВСЬКА Наталія Леонідівна – доктор економічних наук, професор, в.о. директора Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів; гарант освітньо-наукової програми.

ВОЛОЩУК Юлія Олександрівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ЗАХОДИМ Марина Володимирівна – доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

НІСХОДОВСЬКА Олена Юріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Структура екзаменаційного білета та критерії оцінювання відповідей	5
3. Програма підготовки до вступних іспитів	7
4. Додатки.	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Для вступників до аспірантури зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», які здобули освітній рівень магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) призначається додаткове вступне випробування.

Додатковий вступний іспит зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» спрямований на визначення компетентностей вступників щодо володіння знаннями в сфері базових теорій, концепцій та методів управлінської науки, зокрема, менеджменту та адміністрування, маркетингу, комунікативного менеджменту та управління конфліктами, володіння якими є обов'язковими для опанування вступниками програми освітньо-наукового рівня й провадження професійної та дослідницько-інноваційної діяльності за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини».

До складання додаткового вступного іспиту для вступу на програму третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти «Доктор філософії» із спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» допускаються особи, які мають ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з іншої галузі знань (спеціальності) та здібності до оволодіння компетентностями, відповідними восьмому рівню кваліфікацій Національної рамки кваліфікацій, прийнятої Постановою Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519).

Вступники, які за результатами проходження додаткового вступного випробування наберуть менше ніж 15 балів (*не склав*), позбавляються права подальшої участі в проходженні іспиту зі спеціальності та у конкурсному відборі на вступ до аспірантури у поточному навчальному році.

2. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Екзаменаційний білет з додаткового вступного іспиту зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» включає чотири питання теоретичного та прикладного спрямування за наступними напрямками:

- 1 – питання з мікроекономіки;
- 2 – питання з макроекономіки;
- 3 – питання з теорії та практики економіки підприємства;
- 4 – питання з міжнародної економіки.

Приклад екзаменаційного білета наведено у Додатку 1.

Оцінювання відповідей вступника (на кожне питання – окремо, максимальна кількість балів за правильну відповідь на одне питання – 10 балів) здійснюється за такими критеріями:

9-10 балів – вірна й вичерпна відповідь на поставлене запитання, яка відображає глибоке знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, наводяться конкретні ситуаційні приклади з належними поясненнями і висновками;

6-8 балів – в цілому правильна відповідь, що відображає здатність до узагальнення, але неповна за змістом, або має окремі неточності в формулюваннях, незначні помилки в аргументації та визначенні проміжних і кінцевих результатів ситуації;

3-5 – продемонстровано розуміння основних положень матеріалу, проте відповідь неповна й не достатньо аргументована, мають місце помилки у визначенні проміжних та кінцевих результатів ситуації;

1-2 балів – часткове висвітлення змісту питань, незадовільні знання понятійного апарату, відсутність уміння аргументації відповіді та висловлення власного ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ;

0 балів – неправильна відповідь на питання.

Загальне оцінювання додаткового вступного іспиту здійснюється за такими критеріями:

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
26 - 30	Правильна й вичерпна відповідь на питання екзаменаційного білету, яка відображає глибоке знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати своє ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ, наводяться конкретні ситуаційні приклади з належними поясненнями і висновками
21 - 25	У цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білету, що відображає здатність до узагальнення, але неповна за змістом, або має окремі неточності в формулюваннях, незначні помилки в аргументації та визначенні проміжних і кінцевих результатів ситуації

16 - 20	Часткове висвітлення змісту питань екзаменаційного білету, незадовільні знання понятійного апарату, відсутність уміння аргументації відповіді та висловлення власного ставлення до відповідних категорій, залежностей та явищ
0 - 15	Неправильна відповідь на питання екзаменаційного білету Результат додаткового вступного іспиту вважається незадовільним (<i>не склав</i>)

За підсумками додаткового вступного іспиту вступник може набрати від 0 до 30 балів включно. Якщо вступник у підсумку набрав до 15 балів включно, то результат додаткового вступного іспиту вважається незадовільним (*не склав*).

Додатковий вступний іспит до аспірантури перескладанню не підлягає.

3. ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ДО ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ І РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Блок 1 «Макроекономіка та мікроекономіка»:

1. Предмет, методи та функції макроекономіки.
2. Основні макроекономічні показники та методи їх обчислення.
3. Валовой внутрішній продукт: сутність, структура та методи розрахунку.
4. Національне багатство та система національних рахунків.
5. Макроекономічна рівновага та механізм її досягнення.
6. Споживання, заощадження та інвестиції в макроекономічній системі.
7. Економічне зростання: сутність, типи та фактори.
8. Моделі економічного зростання та їх характеристика.
9. Інфляція: сутність, види, причини та соціально-економічні наслідки.
10. Безробіття: форми, причини та методи державного регулювання.
11. Взаємозв'язок інфляції та безробіття. Крива Філіпса.
12. Грошовий ринок та механізм формування попиту і пропозиції грошей.
13. Банківська система та її роль у функціонуванні економіки.
14. Фіскальна політика держави та механізми її реалізації.
15. Державний бюджет та бюджетний дефіцит.
16. Державний борг та його вплив на економічний розвиток країни.
17. Соціальна політика держави та механізми соціального захисту населення.
18. Макроекономічна роль держави в ринковій економіці.
19. Відкрита економіка та її макроекономічні характеристики.
20. Валютний курс та фактори, що впливають на його формування.
21. Міжнародна торгівля та її вплив на макроекономічну рівновагу.
22. Глобалізація та її вплив на національні економіки.
23. Макроекономічна політика в умовах кризових явищ.
24. Інноваційна модель економічного розвитку.
25. Цифровізація економіки та трансформація макроекономічних процесів.
26. Предмет, методи та функції мікроекономіки.
27. Економічні потреби, блага та проблема обмеженості ресурсів.
28. Теорія попиту: сутність, закон попиту та фактори його формування.
29. Теорія пропозиції та фактори, що впливають на її зміну.
30. Теорія споживчої поведінки та максимізація корисності.
31. Бюджетне обмеження та рівновага споживача.
32. Теорія виробництва та виробнича функція.
33. Досконала конкуренція: ознаки та особливості функціонування ринку.
34. Монополістична конкуренція та особливості ціноутворення.
35. Теорія ціноутворення на фактори виробництва.
36. Ринок капіталу та особливості формування процентної ставки.
37. Ринок землі та економічна природа ренти.
38. Поведінкова економіка та сучасні напрями розвитку мікроекономіки.
39. Ринкова рівновага та механізм її встановлення.
40. Еластичність попиту та пропозиції: види та практичне застосування.
41. Витрати виробництва: їх види та структура у короткостроковому періоді.

42. Витрати виробництва у довгостроковому періоді. Ефект масштабу.
43. Дохід і прибуток фірми: поняття та методи максимізації.
44. Монополія: причини виникнення та наслідки для ринку.
45. Олігополія: моделі поведінки фірм на ринку.
46. Ринки факторів виробництва: праця, капітал і земля.
47. Заробітна плата як ціна праці: форми та системи оплати.
48. Загальна рівновага та часткова рівновага в мікроекономіці.
49. Зовнішні ефекти (екстерналії) та роль державного регулювання.
50. Мікроекономічна модель підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична економіка: мікроекономіка і макроекономіка : підручник : у 2 кн. Кн. 2. Львів : Априорі, 2020.
2. Базилевич В. Д. Мікроекономіка : підручник. Київ : Знання, 2020. 679 с.
3. Базилевич В.Д. Макроекономіка: Підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик; за ред. В. Д. Базилевича. – 4-е вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2008. – 743с.
4. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка. Практикум:навчальний посібник. К.: Знання, 2010. 550 с.
5. Кейс К., Фейр Р. Принципи мікроекономіки. – Київ: КНЕУ, 2022. – 780 с.
6. Макроекономіка : підручник / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко, Ю. М. Петрушенко. 2-ге вид.,переробл. Суми : Сумський державний університет, 2021. 307 с.
7. Макаренко М. І., Семененко Т. О., Петрушенко Ю. М. Макроекономіка: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 307 с.
8. Макроекономіка і основи глобалізації : навчальний посібник / за ред. Н.Б. Решетняк, С.О.Клімової – Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – 336 с.
9. Макро- та мікроекономіка [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня / М. С. Бріль, О. М. Кліменко, А.В. Литвиненко [та ін.] ; за заг. ред. М. А. Мащенко; Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 213 с.
10. Макроекономіка : навч. посіб. / Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина, О. А. Сидоров, В. Г. М'ячин. Дніпро : ДДУВС, 2023. 148 с.
11. Мікроекономіка : навч. посіб. / С. В. Васильєв, Є. А. Кобець, О. О. Масляєва. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. 310 с.
12. Мікроекономіка: підручник / уклад. В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. Київ, 2019. 96 с.
13. Мікроекономіка: навч. посіб./О.С. Яцюк; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 189 с.
14. Мікроекономіка : підручник / За заг. ред. А.І. Ігнатюк. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 420 с.
15. Мікроекономіка та макроекономіка: основи : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти перш. (бакалавр.) рівня / Н. Т. Шадура-Никипорець, О. В. Мініна. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. 290 с.

16. Панчишин С. Макроекономіка: Навч. посібник / Степан Панчишин. – 4-те вид., виправлене і доповнене. – Львів: Апріорі, 2022. – 524с.
17. Піндайк Р.С., Рубінфельд Д.Л. Мікроекономіка. – 9-е вид. – Київ: Наш Формат, 2023. – 720 с.
18. Самуельсон П., Нордгаус В. Економікс. – Київ: Альтернативи, 2023. – 880 с.
19. Стигліц Дж., Уолш К. Мікроекономіка. – Київ: Видавництво "Либідь", 2023. – 720 с.
20. Шинкар В. А., П'ясецька-Устич С. В. Макроекономіка: теорія і практикум. Ужгород: ТОВ«РІК-У», 2020. 478 с.

Блок 2 «Економіка підприємств»

1. Економічна сутність підприємства: ознаки, функції та основні напрями діяльності.
2. Правове регулювання та державна підтримка підприємницької діяльності.
3. Планування діяльності підприємства: сутність, принципи та методи.
4. Види планування на підприємстві: стратегічне, тактичне та оперативне.
5. Ефективність використання матеріально-технічних ресурсів та шляхи її підвищення.
6. Персонал підприємства: чисельність працівників і продуктивність праці.
7. Оплата праці та мотивація персоналу на підприємстві.
8. Виробнича потужність підприємства: сутність і методи розрахунку.
9. Власний і позиковий капітал підприємства та ефективність їх використання.
10. Інвестиції: сутність, форми та показники ефективності.
11. Інноваційна діяльність та інноваційна політика підприємства.
12. Бізнес-планування: структура та розроблення бізнес-плану.
13. Оцінка вартості бізнесу: мета, види та основні підходи.
14. Витрати підприємства і собівартість продукції та шляхи їх зниження.
15. Ціноутворення на підприємстві: сутність і методи встановлення цін.
16. Система оподаткування підприємств в Україні та основні податки.
17. Кредитування підприємств: сутність, види та основні проблеми.
18. Фінансові результати діяльності підприємства та показники ефективності.
19. Розвиток підприємства: моделі, трансформація та реструктуризація.
20. Економічна безпека підприємства: складові, загрози та оцінювання.
21. Санація та банкрутство підприємств.
22. Соціальна відповідальність підприємства: сутність і основи реалізації.
23. Економічна інтеграція: сутність, форми та ефективність.
24. Продовольча безпека: сутність, основні складові, чинники забезпечення та способи підвищення її рівня.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2021.

2. Вовченко О. В. Інновації у промисловості: вплив на економічну безпеку України: монографія. Київ: КРОК, 2021. 134 с.
3. Волощук К.Б. Механізми інноваційно-інвестиційного розвитку агропромислових підприємств : монографія. Кам'янець-Подільський: Сисин О.В., 2011. 320 с.
4. Волощук Ю.О. Модернізація агропромислових підприємств в контексті неоіндустріалізації [Текст] : монографія: Видавництво ЖНЕУ, 2019. 364 с.
5. Волощук В.Р. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств АПК : монографія. Житомир : Видавництво ЖНАЕУ, 2020. 392 с.
6. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Тернопіль : Крок, 2023.
7. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: начальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
8. Довбня С.Б., Найдовська А.О. Стратегія підприємства. Частина 2: Навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 92 с.
9. Заходим М.В. Ринок продукції тваринництва і продовольча безпека: монографія. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. 375 с.
10. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020.
11. Ковальська Л. Л., Кривов'язюк І. В. Економіка підприємства : підручник. Київ : Кондор, 2020.
12. Ковальчук І. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2023.
13. Корженівська Н.Л. Імперативи та пріоритети економічної безпеки товаровиробників зерна в умовах ринкової глобалізації. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г. 2019. 440 с.
14. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка : практикум. Львів : Новий Світ-2000, 2021.
15. Лазебник Л. Л., Гурочкіна В. В., Слюсарєва Л. В. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021.
16. Липич Л. Г. Економіка підприємства : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2021.
17. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Болтянська Л. О. Економіка підприємства : навч. посіб. Мелітополь : Люкс, 2020.
18. Мамалуй О. О. Основи економіки підприємства : навч. посіб. Харків : Право, 2023.
19. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Сучасна економіка підприємства : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2026.
20. Нікіфорова Л. О. Економіка підприємства : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2022.
21. Орлов О. О. Економіка та організація діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2024.

22. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : підручник. Київ : КНЕУ, 2020.
23. Проблеми адаптації соціально-економічних систем до екзогенних змін: монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. Х. : ФОП Панов А. М., 2019. 640 с.
24. Савчук В. П. Економіка підприємства в умовах цифровізації : монографія. Київ : Ліра-К, 2025.
25. Шевченко Л. С. Економіка підприємства : навч. посіб. Харків : Право, 2022.
26. Шевчук В. Я., Рогожин П. С. Основи інвестиційної діяльності. Київ: Генеза, 2018. 266 с.
27. Шевчук Л. Т. Економіка підприємства (окремі видання в курсах регіональної та галузевої економіки) : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021.

Блок 3 «Міжнародна економіка»:

1. Предмет, структура та основні категорії міжнародної економіки.
2. Сутність і форми міжнародних економічних відносин.
3. Міжнародний поділ праці та фактори його розвитку.
4. Теорії міжнародної торгівлі: класичні та сучасні підходи.
5. Абсолютні та порівняльні переваги у міжнародній торгівлі.
6. Світовий ринок товарів і послуг: структура та тенденції розвитку.
7. Міжнародна торгова політика держави та її інструменти.
8. Тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.
9. Світова організація торгівлі: функції, принципи та роль у світовій економіці.
10. Міжнародний рух капіталу та його основні форми.
11. Прямі іноземні інвестиції та їх вплив на економіку країни.
12. Транснаціональні корпорації в системі міжнародної економіки.
13. Міжнародний кредит та міжнародні фінансові організації.
14. Світова валютна система та етапи її розвитку.
15. Валютний курс: сутність, види та чинники формування.
16. Міжнародний валютний фонд та його роль у світовій економіці.
17. Платіжний баланс країни: структура та методика складання.
18. Міжнародна економічна інтеграція: сутність, форми та наслідки.
19. Європейський Союз як інтеграційне об'єднання.
20. Глобалізація світової економіки: переваги та виклики.
21. Міжнародна міграція робочої сили та її економічні наслідки.
22. Міжнародний ринок праці та сучасні тенденції його розвитку.
23. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства в умовах глобалізації.
24. Місце і роль України у системі міжнародних економічних відносин.
25. Сучасні тенденції розвитку міжнародної економіки в умовах цифровізації та геополітичних змін.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бурак П. І., Мельник О. Г. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021.
2. Дахно І. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2021.
3. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Притула Н. В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020.
4. Мазаракі А. А. Міжнародна економіка : підручник. Київ : КНТЕУ (тепер ДТЕУ), 2020.
5. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2023.
6. Мочерний С. В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Академія, 2021.
7. Ніколенко Ю. В. Міжнародна економіка : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2022.
8. Пепа Т. В. Міжнародна економіка : навч. посіб. Київ : Кондор, 2023.
9. Рогач О. І., Шнирков О. І. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2023.
10. Савченко В. Ф. Сучасна міжнародна економіка : монографія. Київ : КНЕУ, 2024.
11. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини та міжнародна економіка : підручник. Київ : Либідь, 2020.
12. Чернюк Л. Г. Міжнародна економіка та глобальні процеси : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2025.
13. Шевченко Л. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. Харків : Право, 2026.
14. Якубовський С. О. Міжнародна економіка : навч. посіб. Одеса : ОНУ, 2021.

Приклад екзаменаційного білета

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Голова приймальної комісії

доцент _____ **Андрій ЗЕЛЕНСЬКИЙ**
«__» _____ 2026 р.

БІЛЕТ № 1

**вступного іспиту для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні
відносини»**

1. Теорія ціноутворення на фактори виробництва.
2. Інвестиції: сутність, форми та показники ефективності.
3. Тарифні та нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.

Голова предметної комісії, професор

Наталія КОРЖЕНІВСЬКА
